

המקצועיים כשותפים חברתיים. שיתוף הפעולה ביניהם מתקיים בשלוש רמות: רמה ארצית, מקומית ורמת ביניים. ככלל, המעסיקים בהולנד רואים באיגודים המקצועיים שותפים רציניים למו"מ הקיבוצי ותופסים אותם כ"שותפים בעסקים". תפיסה זו משפיעה הן על הדרך שבה שני השחקנים נוהגים זה בזה והן על מדיניותם הפיננסית. האיגודים דואגים גם לעובדים שאינם חברים בהם, בעיקר בעתות מצוקה ופיטורים. המעסיקים, מצדם, אף תורמים לעתים כספים לאיגודים המקצועיים, כאות הוקרה על פעילותם ותרומתם לכלל המועסקים. האיגודים המקצועיים רואים בתרומותיהם הכספיות של המעסיקים תשלום על ייצוג העובדים, ובפרט העובדים הלא-מאוגדים. שיעור העובדים האלה, שאינם משתתפים במימון פעילות האיגוד, הוא גבוה למדי כ-70% מכלל העובדים, ולפיכך תרומות המעסיקים משלימות את החסר. ראוי לציין שהאיגודים אינם מורשים להשתמש בכספים אלה למימון שביטוח או פעילויות כנגד המעסיקים. רמת הביניים: ארגוני המעסיקים מעורבים בחתימתם של כ-55% מכלל ההסכמים הקיבוציים. ארגוני המעסיקים שולחים יועצים מטעמם, המסייעים למעסיקים ברמה המקומית בתהליך המשא-ומתן הקיבוצי. הם מספקים מידע, מעלים נושאים למשא-ומתן ותורמים ממיומנותיהם לניהול המשא-ומתן עם האיגודים המקצועיים.

שיעור נמוך של נשים עובדות

מלבד התקשורת במהלך משא-ומתן מסוים, מקיימים ביניהם הדרגים השונים באיגודים המקצועיים ובארגוני המעסיקים קשרים ישירים וקבועים. התקשורת בין הצדדים מסייעת בקביעת נושאים רלוונטיים לדיון בתהליך המשא-ומתן, ובסופו של דבר גם בפתרון קונפליקטים בין ההנהלות לנציגי העובדים. קונפליקטים רבים נמנעו או נפתרו במשך הזמן במו"מ קיבוצי ברמות הגבוהות ביותר. תקשורת טובה בין הצדדים היא מרכיב חיוני של מערכת יחסית העבודה, כפי שמעיד מספרן המועט של השביתות בהולנד. אגב, ישראל היא מהמובילות בעולם, אולי כי המודל הזה אינו פועל בה.

הרמה המקומית. ברמה זו ישנה חלוקה בין האיגודים המקצועיים לבין מועצות העובדים. מעורבות האיגודים במשא-ומתן ברמה המקומית היא לעתים קרובות מועטה; במקומות עבודה רבים העובדים נחלקים בין כמה איגודים, וכדי לפשט את תהליך המשא-ומתן, המעסיקים מעדיפים לנהל עם מועצת העובדים ולא עם מספר רב של איגודים מקצועיים.

אין להסיק מכך כי האיגוד המקצועי אינו מעורב כלל; האיגוד תומך במועצת העובדים, המייצגת את העובדים בתוך הארגון ומנהלת משא-ומתן מטעמם עם ההנהלה. נושאי הדיון נחלקים אפוא בין אלה שבאחריותן של מועצות העובדים לאלה שבאחריותם של האיגודים המקצועיים. עצמתה של מועצת העובדים נובעת מכוח החקיקה, המקנה לה סמכויות לאשר החלטות מרכזיות של הארגון בנושאי השקעות ולהשתתף בעיצוב מדיניותו החברתית.

לאחר התנסות של שנים אחדות, מודל ההסכמה ההדדית

מודל ההסכמה ההדדית מסתמן כהצלחה, אך אין בכך משום ערובה לעתיד. כלכלה ההולנדית בפרט, לעולם אינה דבר מוגמר. כדי להבטיח את המשך פעולת המוצלחת של מודל זה, יש להשקיע יום יום בבחירת הנושאים שעל סדר היום וביחסים האישיים בין הנציגים המעורבים במשא ומתן מטעם השותפים החברתיים והריבון

מסתמן כהצלחה; אך אין בכך משום ערובה לעתיד. כלכלה בכלל והכלכלה ההולנדית בפרט, לעולם אינה דבר מוגמר. כדי להבטיח את המשך פעולתו המוצלחת של מודל זה, יש להשקיע יום יום הן בבחירת הנושאים שעל סדר היום והן ביחסים האישיים בין הנציגים המעורבים במשא-ומתן מטעם השותפים החברתיים והריבון.

ראוי לציין גם שלפני מספר חודשים הונהגה בגרמניה רפורמה, שהפחיתה במידה מסוימת את זכויות הפנסיה והרווחה של האזרחים, ללא שביטוח או מחאות ובהסכמה מלאה של כל השחקנים במערכת. ההסכמה הושגה על-ידי שיתוף נציגי כל הצדדים - המחשלה, האיגודים המקצועיים, ארגוני המעסיקים ונציגות מטעם האופוזיציה - בגיבוש פרטי הרפורמה בדומה למודל ההולנדי.

לאור התוצאות כדאי לבחון את המודל. אך האם זוכרים קובעי המדיניות שהרצינו לבחירתם הוא איזון אינטרסים למען כלל האוכלוסייה, ורוצים לנתק את הקשר בין ההון לשלטון? מסופקני!

רכלבסקי מול פרץ בפורום הכלכלי של ה-MBA

"אני מציע לבחון ולשקול מחדש את כל סוגיית השימוש בזכות השביתה", כך אמר יובל רכלבסקי, הממונה על השכר במשרד האוצר, במפגש נוסף של הפורום הכלכלי של תכנית ה-MBA שהתקיים באוניברסיטה הפתוחה והוקדש לדיון בנושא יחסי העבודה בישראל וזכות השביתה. מנתונים שהובאו במפגש עולה, כי רק בשנת 2002 אבדו למשק הישראלי לא פחות ממיליון וחצי ימי עבודה בשל 47 שביתות מלאות שבהן נטלו חלק 1.65 מיליון עובדים. בפורום השתתף מול הממונה על השכר גם נציג הצד השני של דם תרס, יז"ר ההסתדרות החדשה, ח"כ עמיר פרץ, שעמד בעיקר על הפגיעה הקשה שיש בהסכמי השכר והפנסיה החדשים בציבור העובדים, אך הבהיר כי ההסתדרות תאבק בכל כוחה לשמירת זכויות העובדים, שהושגו במשך השנים בעמל כה רב. בדיון המיוחד בפורום הכלכלי באוניברסיטה הפתוחה טבע ד"ר אביעד בר-חיים, מהמחלקה לניהול וכלכלה באוניברסיטה הפתוחה, מטבע לשון חדש: גמיטחון, שמשמעותו גמישות וביטחון בתעסוקה. הוא ציג את התמורות ביחסי העבודה בארץ ובעולם והסביר כי יש לתת דגש לגמישות אך גם לביטחון בתעסוקה. הפורום הכלכלי של ה-MBA מתכנס בקביעות, פעמים אחדות בשנה, ודיווחים מדיוניו יובאו בקביעות בביטאון זה.